

ikke i Landdistrikter, har vistnok meget lidt at betyde, og for øvrigt turde der være nogen Sandsynlighed for, at denne lille Begunstigelse vil komme til at omfatte ogsaa købstadlignende Landkommuner; der blev i alt Fald i det Udvalg, der var nedsat i Fjor angaaende Lovforslaget om fremmedes Handelsberettigelse, stillet Forslag herom.

Jeg ser ikke, at der, i alt Fald efter hvad der her foreligger, vil opnaas Fordele for Herning i nogen højere Grad ved at blive Købstad, men derimod vil en Forandring let kunne bevirke det modsatte, navnlig større kommunale Udgifter, vel ikke saa meget absolut tvungne som saadanne, der følge af den gængse Tilbøjelighed, der er, ogsaa hos Købstæderne, til at ville „være med“, ikke staa tilbage for andre, f. Eks. i Kommunerne med Hensyn til nye Anlæg og Indretninger, og efter den Valgret, vi have til de kommunale Raad, kan man ikke vente, at der vil blive holdt meget stærkt igen i saa Henseende. Hvad dette kan føre til for en ny Købstad, have vi et, som det forekommer mig, nærmest afskrækkende Eksempel paa i Esbjerg, idet denne Kommune er bleven bekendt for en stor Del ved sine høje Skatter og sin store Gæld. — Man vil maaske hertil sige, at det alt sammen er noget, der maa blive Kommunens egen Sag, det er noget, Lovgivningsmagten ikke behøver at tage sig af, den kan slaa sig til Ro med, at Kommunens valgte Repræsentation bedst ved, hvad der tjener til Kommunens saade Tarv. Men selv om denne Betragtning var ubetinget rigtig og havde fuld Gyldighed, hvad jeg for øvrigt ikke kan erkende, at den har, da Lovgivningsmagten, naar der foreligger et Lovforslag, maa danne sig en Mening om, hvorvidt det er formaalstjenligt og nyttigt eller ej, altsaa, selv om man vil gaa ud fra denne Betragtning maades Rigtighed, kan den under alle Omstændigheder kun gælde, saa længe andres lovlige Rettigheder ikke derved krænktes.

Men dette vil blive Tilfældet, hvis Lovforslaget vedtages i den foreliggende Skikkelse, idet de nuværende Købstæders forfatningsmæssige Indflydelse paa Landstingets Sættelse vilde blive forringet som Følge af den mindre heldige Bestemmelse i Grundlovens § 37, at Landets

Købstæder tilsammen skulle have et bestemt Antal Valgmænd, nemlig halvt saa mange, som der er Sognekommuner i Landet. Heraf følger, at jo flere Købstæder der bliver om at dele dette Antal, desto færre Valgmænd vil enkelte af dem faa. Købstædernes Indflydelse paa Landstingets Sættelse er i Forvejen langt ringere, end den burde være, selv naar man regner alene efter Folkemængden, idet Folkemængden siden Grundloven er stegen ganske anderledes stærkt i Købstæderne end i Landdistrikterne. Da Forholdet blev fastsat i Grundloven, var Folkemængden i Købstæderne omtrent $1/5$ af Landdistrikternes Folkemængde, og da passede Forholdet, som det blev bestemt i Grundloven. Men siden den Tid er Folketallet i Købstæderne steget til ca. $1/3$ af Landdistrikternes Folketal, hvorfor Købstæderne nu burde have et meget større Antal Valgmænd, end de have. Købstædernes Indflydelse paa Landstingets Sættelse vil saaledes blive yderligere forringet ved Oprettelsen af nye Købstæder, og gaar man til at oprette Herning til Købstad, ved jeg ikke, hvorledes man vil kunne modsætte sig, at enhver anden købstadlignende Sognekommune opnaar det samme. Derfor rækker det Spørgsmaal, der her foreligger, i Virkeligheden langt videre end til Herning.

Skønt der er flere af Lovforslagets enkelte Bestemmelser, som jeg mener, der kunde være Grund til at ændre, skal jeg dog ikke komme videre ind derpaa ved denne Lejlighed, da jeg venter, at Lovforslaget vil blive undergivet nærmere Behandling i et Udvalg.

Indenrigsministeren (*Jensen-Sønderup*): I al Almindelighed kan jeg jo takke for den forstaaende og velvillige Modtagelse, Lovforslaget har faaet fra de to ærede Medlemmer, der først havde Ordet. Det ærede 1ste Medlem for 11te Kreds (Windfeld-Hansen) havde nogen Betænkelighed ved Bestemmelsen i § 6, hvorefter de Kreditforeninger og Hypotekforeninger — og Brandforsikringsforeninger maa jeg maaske føje til —, der allerede nu virke i Herning, ogsaa fremdeles skulle kunne blive ved at virke der. Det ærede Medlem mente, at naar Herning blev Købstad,